

ÚKOLY PRO MALÉ MYSLIVCE

Zvláště v dnešní době velkého sucha je potřeba prospět krajině i zvířeti tím, že se pokusíte najít a obnovit v krajině studánku.

Majitelem studánky je vždy majitel pozemku, na kterém studánka leží, takže majitel té nejvyšší studánky je také „majitelem vody“ a může s ní jakkoliv nakládat. Znáte tohoto majitele? Ví o vzniklých problémech? Vždy je potřeba se zeptat. Hodně záleží na historických okolnostech a místních podmínkách.

Pokud se nejedná o zdroj vody pro zásobování obyvatel, tak se k pramenům a studánkám žádná zákonná norma nevztahuje. Bohužel... Vždy jde o vztah vlastníka pozemku k přírodě, vodě, historii,... Pokud byste studánku obnovili «na černo», může vás ale majitel pozemku «popotahovat», že jste neoprávněně činili něco na jeho pozemku. Dohoda s majitelem pozemku je proto vždy nutná.

OBNOVME STUDÁNKU

Občas se stává, že studánka zanikne (pramen si najde cestu jinudy, vyschne...) a voda začne téci jinde, třeba o hodně níže na nějaké zahrádce. Co udělat s vyschlou studánkou? Momentálně je téměř suchá, ale podle dostupných informací nevyschla za posledních padesát let ani jednou. Někdo říká, počkat až se sama obnoví a někdo říká doplnit vodou z jiné studánky nebo skončí navždy.

Je třeba vyjít ze situace v jaké se zdroj nachází:

- je-li nad studánkou (nad skálou, nad svahem) pole, vyprahlý les, tak je naděje, až zaprší a vodní režim v blízkém okolí (nad studánkou) se obnoví, že se studánka znovu zavodní,

- jde-li o průsakovou vodu z blízké řeky nebo potoka, možná by pomohlo jen prohloubení studánky, ale má-li studánka skalnaté dno, asi nic nezmůžete,

- má-li studánka dno hlinité, kamenité, písčité či prosákavé, zkuste opatrně prohloubit, dokud se neobjeví vlhkost či nepropustné podloží (skála, jíl). Pozor, ale toto někdy bývá nebezpečná operace – voda se může ze studánky také zcela stáhnout do hlubšího podloží.

Jinak «vyschlé a vysychající studánky» mají přímou souvislost se současným suchým a parným počasím a je to problém celostátní. Doplnění vodou z jiného zdroje, tedy pokus o proražení (obnovení) vodní cesty směrem od vyschlé studánky, to může fungovat u pramene, který si našel někde poblíž jinou cestu, ale pokud se neobjevuje nějaký pramen v blízkém okolí, tak není moc velká naděje. Ale proč to nezkusit...

Vydatnost studánky záleží na mnoha faktorech, z nichž jich můžeme ovlivnit jen minimum. Člověk by měl mít na

paměti, že celkové množství volné vody v přírodě klesá, tedy se i většinou snižuje úroveň hladiny spodní vody (což je nejčastější důvod úbytku vody ve studnách i studánkách). Jsou však samozřejmě výjimky (puklinové prameny a studánky v jejich blízkosti). Po jakémkoliv úpravě nečekejme zázraky – situace se může i zhoršit (30 %), nezměnit se (60 %) či se zlepšit (10 %).

Základem je studánku vyčistit, několikrát zcela vybrat (odčerpat) vodu a počkat až se studánka naplní (tím se pročistí, popř. uvolní průtočné trasy) a s určitým rizikem je možno zkusit studánku prohloubit. Jiné „laické“ řešení není.

Pramen opravdu může uhnout, zásah kolem pramene je dobré prokonzultovat s nějakým odborníkem. Stromy kolem studánky nemusí vadit, záleží na kořenovém systému.

Ve svahu je nebezpečí «zavalení» dílka zeminou, proto je dobré nad studánkou vybudovat ochrannou zídku například z přírodního kamene.

Do svahu se vykope jámka a buď se zaplní kamením nebo se dá skruž nebo někdy umělohmotný barel, ten ale při malém průtoku plesniví a je nutno desinfikovat. Účelem jámky je stabilizace vydatnosti pramene. Z jámky se vyvede trubka skrz zídku nebo přírodní val z kamení a jílovité zeminy, pod koncem trubky je třeba vybudovat s pomocí drobného kamene místo pro odtok vyvěrající vody.

Najdete-li místo, kde by snad mohl být pramen – ze strážky v jednom místě například prosakuje voda a shromažďuje se níže v prohlubni. Jak postupovat?

V místě průsaku vody

vyhloubit díru o přiměřené velikosti (objem asi tak 30 až 100 litrů), ze „zadní“ stěny směrem ke svahu by měla téci voda. Občas se dno vykládá nepropustnou fólií (záleží na propustnosti zeminy), na ni se postupně zasypává velmi hrubý štěrky nebo menší kameny. Do nasypávaného štěrku a nebo mezi kameny v jámě umístíte trubku tak, aby její „zadní“ konec byl asi v geometrickém středu jámy, a pak dále nasypávejte štěrky.

Navrch pak dejte nejlépe nepropustnou fólii, pokud totiž není pramen příliš silný, tak by byl kontaminován povrchovou vodou, často se také nad studánkou buduje stříška, která také plní účel ochrany před povrchovou vodou.

Po zaplnění štěrkového lože začne z trubky vytékat voda (je to vlastně přeřek z kamenné jámky).

U vyčnívajícího konce trubky upravte odtok, aby se postupně nepodemlel svah.

Aby se mohla u studánky napít zvěř, je vhodné upravit břehy pozvolně, pro menší živočichy a drobné ptáky je možné doprostřed odtoku umístit minimálně jeden větší kámen vyčnívající z vody.

Vyžaduje to „selský rozum“, tvůrčí invenci, jistou manuální zručnost, sílu, nářadí... a hlavně velkou odvalu. Hodně úspěchů a držíme palce.

